

ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО
ИСТОРИЯ И ЦИВИЛИЗАЦИЯ

1 юни 2018 г. – Вариант 1

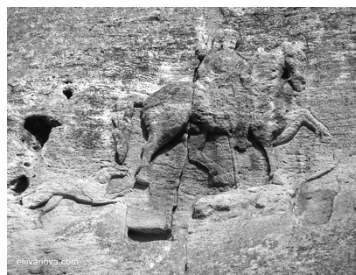
ПЪРВИ МОДУЛ (време за работа – 60 минути)

Отговорите на задачите от 1. до 30. вкл. отбелязвайте в листа за отговорите!

1. Кое от изображенията е свързано с историята на Старата Велика България на хан/кан Кубрат?

А)

Б)

В)

Г)

2. Кой от договорите, сключени между България и Византия, НЕ е датиран правилно върху линията на времето?

681

716

863

927

А)

Б)

В)

Г)

А) договърът, който легитимира създаването на българската държава

Б) първият 30-годишен мирен договор

В) „Дълбокият мир“ и поемането на ангажимента за покръстването

Г) договърът, който води до сключването на първия династичен брак между български владетел и византийска принцеса

3. В кое изречение от извора е представена част от йерархията на духовния клир?

„1. Климент бил изпратен за учител в Кутмичевица [...] 2. Той или учеше децата или пък пиеше книги. [...] 3. Затова и учениците му били най-добри от всички по живот и по учение [...] 4. От тях той поставял четци, поддякони, дякони и свещеници.“

Из „Пространно житие на Климент Охридски“

- А) 1 Б) 2 В) 3 Г) 4

4. Името на кой български владетел трябва да се постави на празните места в откъса от историческия извор?

„В август месец българският княз, като потеглил на поход срещу ромеите достигнал до Цариград и го обсадил... с надежда без труд съвсем да го завладее... Патриарх Николай излязъл пред, който наклонил пред него глава. И тъй патриархът... вместо венец възложил върху главата му собствения си епиритарий...“

Из „Хроника“ на Симеон Логотет

- А) Борис I
Б) Владимир Расате
В) Симеон
Г) Петър

5. Кое понятие НЕ е свързано с българската книжнина през Средновековието?

- А) автобиография
Б) миниатюра
В) калиграфия
Г) скрипторий

6. Кой от изброените български духовници, канонизирани за светци, е исихаст?

- А) Иван Рилски
Б) Наум Мизийски
В) Теодосий Търновски
Г) Климент Охридски

7. В кой от вариантите са записани понятия, свързани с битката при Одрин през 1205 г.?

- А) ромеи, иконоборци, теми
Б) никейци, стратегии, схизматици
В) епирци, проиари, стратиоти
Г) латинци, кръстоносци, рицари

8. За кои две личности се отнася този текст?

„Посланикът на апостолическия престол господин кардинал Лъв донесе на моето царство писанието на твоя светост... и ми донесе корона и като я благослови, постави я на главата на моето царство и в моите ръце ми даде скиптър и знаме и благослови пресветия патриарх на моето царство и на цяла България по поръка на ваша светост...“

Из „Писмо на цар до папа“

- А) цар Симеон и папа Йоан X
Б) цар Асен I и папа Григорий VIII
В) цар Калоян и папа Иннокентий III
Г) цар Иван Асен II и папа Григорий IX

9. Коя комбинация от изображения представя правилно йерархията в българското средновековно общество?

1)

2)

3)

- А) 3,2,1
- Б) 2,1,3
- В) 2,3,1
- Г) 1,2,3

10. Кой от българите-католици пише „История на България“ на латински език в средата на XVII век?

- А) Петър Богдан
- Б) Филип Станиславов
- В) Георги Пеячевич
- Г) Петър Парчевич

11. Къде се осъществява най-интензивното икономическо и културно общуване между различните групи население в българския град през XV-XVII в.?

- А) в църквата
- Б) в джамията
- В) на чаршията
- Г) на панаира

12. Какъв тип сграда се появява в българските градове през Възраждането?

- А) кервансарай
- Б) джамия
- В) часовникова кула
- Г) баня

13. През коя година е създадена историята, за която става въпрос в историческия извор?

„Твърде много обикнах българския род и отечество и много труд употребих да събирам от различни книги и истории, докато събрах и обединих историята на българския род в тая книжица за ваша полза и похвала. ... Преписвайте тая история и платете, нека ви я препишат...и пазете я да не изчезне!“

- А) 1741 г.
- Б) 1762 г.
- В) 1806 г.
- Г) 1824 г.

14. Кой е авторът на първата възрожденска политическа програма за автономия на българите?

- А) Петър Парчевич
- Б) Софроний Врачански
- В) Георги Раковски
- Г) Любен Каравелов

15. В кое съотношение революционер – програмен документ е допусната грешка?

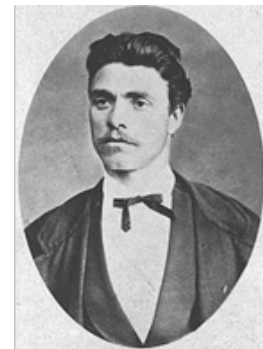
- А) Любен Каравелов – Програма на БРЦК от 1870 г.
- Б) Георги Раковски – „Привременен закон за народните горски чети от лето 1867-мо“
- В) Христо Ботев – брошурата „Български глас“ от 1870 г.
- Г) Любен Каравелов – статията „Мои братя“ от 1869 г.

16. Кой от примерите илюстрира понятието *емигранти*?

- А) цариградските българи, които изграждат храма „Св. Стефан“
- Б) копривщенските търговци, които пътуват до Западна Европа
- В) българските хъшове в Румъния, които кроят планове за освобождение
- Г) жителите на гр. Карлово, които организират свой революционен комитет

17. В кой вариант всички факти са свързани с живота и дейността на личността от снимката?

- А) председател на Българския централен революционен комитет (БРЦК), издава вестник „Знаме“, участва във Втората българска легия
- Б) участва в Априлското въстание, създава Вътрешната революционна организация (ВРО), войвода на хайдушка чета
- В) създава Българския централен революционен комитет (БРЦК), издава вестник „Будилник“, участва в четата на Христо Ботев
- Г) участва в Първата българска легия, знаменосец в четата на Панайот Хитов, създава Вътрешната революционна организация (ВРО)

18. В кой революционен окръг Иларион Драгостинов и Стоил войвода подготвят Априлското въстание?

- А) I – Търновски
- Б) II – Сливенски
- В) III – Врачански
- Г) IV – Пловдивски (Панагюрски)

19. Кое от изброените твърдения за Учредителното събрание на Княжество България е грешно?

- А) Открито е на 10 февруари 1879 г. в Търново.
- Б) В него се оформят две течения – либерално и консервативно.
- В) Приема на 16 април 1879 г. конституцията на Княжеството.
- Г) Избира за княз немския принц Александър Батенберг.

20. Партията, основана от Стефан Стамболов през 1887 г., се нарича:

- А) Либерална
- Б) Младолиберална
- В) Народнолиберална
- Г) Прогресивнолиберална

21. С кое голямо събитие свързвате управлението на министър-председателя Петко Каравелов?

- А) обявяването на Съединението на Източна Румелия с Княжество България
- Б) провъзгласяването на Независимостта на българската държава
- В) подписването на Ньойския мирен договор
- Г) включването на България в Първа световна война

22. Коя държава НЕ е съюзник на България по време на Балканската война?

- А) Черна гора
- Б) Сърбия
- В) Румъния
- Г) Гърция

23. Кой термин съответства на съдържанието на следващия текст?

„Българи, предвид стеклите се обстоятелства в Царството, които изискват от всеки добър гражданин жертви до самопожертване за благо на милото Ни Отечество, аз желая да дам пръв пример на това самопожертване ... Аз дадох всичко, което беше по силите Ми, реших да се откажа от Царския Престол на Българите за в полза на Моя първороден Син Негово Царско Височество Престолонаследника Борис Княз Търновски.“

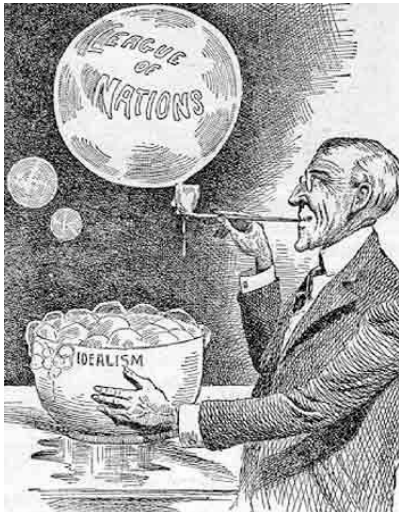
Из „Манифест към българския народ на цар Фердинанд, София, 3 октомври 1918 г.“

- А) детронация
- Б) абдикация
- В) коронация
- Г) интеграция

24. Прокламацията е:

- А) пълно или частично освобождаване от наказание на осъдени лица
- Б) използване на определено положение във властта за лична изгода
- В) тържествено обръщение, с което се оповестява важно държавно решение
- Г) заемане на територията на една държава от чужди войски без съгласието ѝ

25. Какво е изобразено на карикатурата?

Надписи на карикатурата:

на купата – идеализъм;

на балона – Общество на народите.

- А) Рузвелт отменя „Сухия режим“.
- Б) Ленин обявява Декрета за мира.
- В) Рибентроп подготвя пакта със СССР.
- Г) Уилсън представя своята програма за мир.

26. Кои белези са характерни за демократичната политическа система?

- А) многопартийна система, държавен контрол над икономиката, свобода на словото
- Б) култ към личността, частна собственост, многопартийна система
- В) свобода на словото и печата, пазарна икономика, многопартийна система
- Г) пазарна икономика, сливане на трите власти, национализация

27. Прочетете текста и посочете пропуснатото понятие:

„България е една от малкото държави, които спасяват своите евреи от лагерите на смъртта в Полша. Четиридесет и трима депутати, начело със заместник-председателя на Народното събрание Димитър Пешев, изпращат протест до министър-председателя. Зад тях застават (...) на Българската православна църква и най-ярките представители на интелигенцията.“

- А) патриархът
- Б) Светият Синод
- В) генерал-губернаторът
- Г) Директоратът

28. Коя група държави са членки на Организацията на Варшавския договор, създадена след Втората световна война?

- А) Унгария, Федерална република Германия, Полша и Румъния
- Б) България, Румъния, Чехословакия и Австрия
- В) Чехословакия, Румъния, Полша и Германска демократична република
- Г) Австрия, Федерална република Германия, България и Унгария

29. Коя организация престава да съществува след разпадането на Източния блок?

- А) Организацията на обединените нации (ООН)
- Б) Североатлантическият пакт (НАТО)
- В) Съветът за икономическа взаимопомощ (СИВ)
- Г) Европейският съюз

30. В кой от вариантите няма нито една държава, която да е член на Европейския съюз?

- А) Румъния, Франция, Германия, Люксембург
- Б) България, Турция, Франция, Лихтенщайн
- В) Испания, Румъния, Гърция, Сърбия
- Г) Украйна, Беларус, Швейцария, Русия

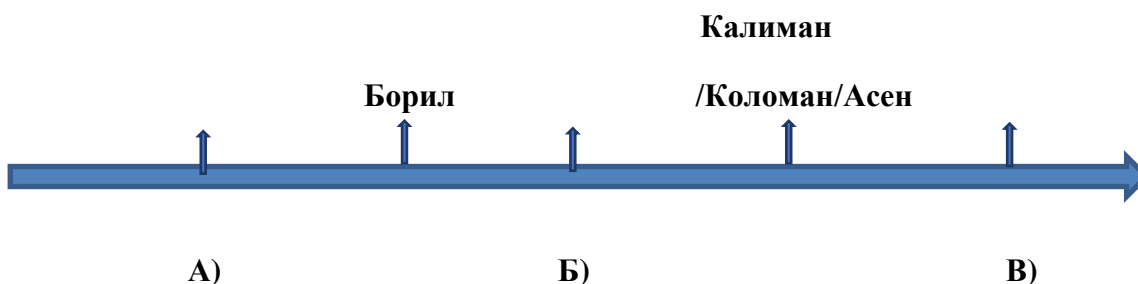
ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО
ИСТОРИЯ И ЦИВИЛИЗАЦИЯ

1 юни 2018 г. – Вариант 1

ВТОРИ МОДУЛ (време за работа – 60 минути)

Отговорите на задачите от 31. до 38. вкл. запишете в свитъка за свободните отговори!

31. На линията на времето са представени български средновековни владетели от Асеновата династия. Срещу буквите в свитъка за свободните отговори запишете липсващите имена, така че да бъде спазена хронологичната последователност.

32. Срещу съответната буква в свитъка за свободните отговори запишете името на историческата личност, която отговаря на описанието:

- А) болярин, роднина на Асеновци, оглавил успешен заговор срещу цар Асен I
- Б) революционер, през Априлското въстание е главен апостол на Сливенски революционен окръг
- В) ръководител на БКП, 35 години заема най-високите държавни постове в България

33. Срещу съответната буква в свитъка на свободните отговори запишете историческата личност и века, свързани с посочените събития/факти:

- А) разгром на византийската войска във Върбишкия проход
- Б) написването на „Кървавото“ писмо
- В) налагане на авторитарен режим в Испания между двете световна войни

34. Срещу съответната буква в свитъка за свободните отговори запишете подходящото понятие/термин (*хаджия, мощи, анексия, калфа, асимилация, фетиши*), което съответства на дадените определения:

- А) тленни останки на християнски светец, за които се вярва, че помагат на хората
- Б) помощник при майстор занаятчия, който работи срещу заплащане
- В) насилствено присъединяване на област или държава към друга държава

35. За всяко от изброените понятия посочете в свитъка за свободните отговори конкретен пример от българската средновековна история:

- А) ротонда
- Б) ктитор
- В) въстание

36. Прочетете внимателно текста и отговорете на поставените въпроси.

„От Щетин на Балтика до Триест на Адриатика желязна завеса се е спуснала над континента (...) Комунистическите партии, които бяха много незначителни във всички тези източни европейски държави, достигат изключителна сила, която значително превъзхожда числеността им, и се опитват навсякъде да установят тоталитарен контрол (...) Ако населението на Обществото на нациите, говорещи английски език, се присъедини към САЩ и се разбере какво означава подобно сътрудничество по море, във въздуха, в целия свят, в областта на науката и промишлеността, то няма да съществува никакво несигурно и опасно съотношение на силите (...)”

Из „Реч на Уинстън Чърчил във Фултън, 5 март 1946 г.“

- А) С началото на каква промяна в международните отношения е свързана тази реч и какво разделение е настъпило в Европа?
- Б) Кой израз от текста се превръща в символ на тази промяна?
- В) За каква опасност предупреждава Чърчил и как според него може да се предотврати това?

37. Разгледайте картата и изпълнете поставените задачи.

- А) Запишете центровете на събитията, обозначени с 1 и 2.
- Б) Какви процеси отразяват стрелките А, Б и В?
- В) Запишете две области, към които се насочват българите.

38. Разгледайте изображението и отговорете на поставените въпроси.

А) С коя война свързвате изображението и кои са основните воюващи страни в битката?

Б) Кой побеждава в битката?

В) Какъв е поводът за издаването на марката?

Текст на марката: Паметник-ансамбъл „Герои на Сталинградската битка“

**ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО
ИСТОРИЯ И ЦИВИЛИЗАЦИЯ**

1 юни 2018 г. – Вариант 1

ТРЕТИ МОДУЛ (време за работа – 120 минути)

В свитъка за свободните отговори напишете в обем до 3 страници отговор на историческия въпрос:

Какви са причините и последиците от османското завладяване на българските земи?

При отговора вземете под внимание следните въпроси:

1. Какво е състоянието на Балканския полуостров в края на XIV век и кои са факторите във външнополитически аспект, довели до османското нашествие?
2. Какви са вътрешнополитическите причини за падането на българските земи под османска власт?
3. Кои са основните етапи на османското завладяване на българските територии?
4. Какви са последиците от установяването на османската власт за българите?

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА
ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО
ИСТОРИЯ И ЦИВИЛИЗАЦИЯ – 1 ЮНИ 2018 г.

ВАРИАНТ № 1

Задача от 1 до 30.

Ключ с верните отговори

Въпрос №	Верен отговор	Брой точки
1.	А	1
2.	Б	1
3.	Г	1
4.	В	1
5.	А	1
6.	В	1
7.	Г	1
8.	В	1
9.	В	1
10.	А	1
11.	В	1
12.	В	1
13.	Б	1
14.	Б	1
15.	В	1
16.	В	1
17.	Г	1
18.	Б	1
19.	Г	1
20.	В	1
21.	А	1
22.	В	1
23.	Б	1
24.	В	1
25.	Г	1
26.	В	1
27.	Б	1
28.	В	1
29.	В	1
30.	Г	1

Задача 31. – 3 точки

- А) цар Калоян (Калоян)
- Б) цар Иван (Йоан) Асен II
- В) цар Михаил II Асен (Михаил II Асен)

Задача 32. – 3 точки

- А) Иванко
- Б) Иларион Драгостинов
- В) Тодор Живков

Задача 33. – 6 точки

Събитие	Личност	Век
А) разгром на византийската войска във Върбишкия проход	хан/кан Крум	IX
Б) написването на „Кървавото“ писмо	Тодор Каблешков	XIX
В) налагане на авторитарен режим в Испания между двете световна войни	Франсиско Франко	XX

Задача 34. – 3 точки

- А) мощи
- Б) калфа
- В) анексия

Задача 35. – 6 точки

Примерни отговори

- А) Златната църква в Преслав
- Б) севастократор Калоян
- В) въстанието на Асен и Петър; въстанието на Ивайло; въстанията в българските земи срещу византийската власт на Петър Делян и Алусиан; на Никулица Делфина; на Георги Войтех и Константин Бодин ; на Нестор; на Травъл

Възможни са и други отговори

Задача 36. – 5 точки

- А) началото на Студената война (на противопоставянето между Съветския съюз и Запада – САЩ и НАТО); на Източен блок (доминиран от Съветския съюз) и Западен блок (доминиран от САЩ)
- Б) „желязна завеса“
- В) установяване на тоталитарен контрол от страна на комунистическите партии; обединение на демократичните сили, водени от САЩ

Задача 37. - 5 точки

- А) Търново, Чипровци (Чипровац, Кипровец)
Б) изселванията на българите след потушаването на антиосмански въстания
В) Банат, Трансилвания; Банат, Бесарабия; Трансилвания, Бесарабия (две области от всички възможни комбинации на посоките, показани на картата)

Задача 38. - 4 точки

- А) Втората световна война; Германия и СССР (Съюз на съветските социалистически републики)
Б) съветската армия
В) годишнина от победата при Сталинград (годишнина от битката) – 30 години

ВТОРА ЧАСТ – 35 точки

Отговор на исторически въпрос:

Какви са причините и последиците от османското завладяване на българските земи?

При отговора вземете под внимание следните въпроси:

1. Какво е състоянието на Балканския полуостров в края на XIV век и кои са факторите във външнополитически аспект, довели до османското нашествие? – **8 точки**
2. Какви са вътрешнополитическите причини за падането на българските земи под османска власт? – **8 точки**
3. Кои са основните етапи на османското завладяване на българските територии? – **12 точки**
4. Какви са последиците от установяването на османската власт за българите? – **7 точки**

35 точки се получават за пълен отговор, който включва:

- Определяне и изясняване на ключовите понятия в заглавието;
- Отговори на петте съпътстващи въпроса;
- Правилен подбор на основните факти;
- Анализ и обобщения на основата на аргументирани твърдения и верни факти;
- Висока езикова и правописна култура.